

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Miloslava Výborného v právní věci žalobkyně: **T. R.**, zastoupené Mgr. Eduardem Benešem, advokátem se sídlem Na Rozcestí 1434/6, Praha 9, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Křížová 25, Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2015, čj. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 2. 2016, čj. 1 Ad 23/2015 – 9,

takto:

I. Návrh žalobkyně na ustanovení jiného zástupce v řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 2. 2016, čj. 1 Ad 23/2015 – 9, **se zrušuje**.

III. Žaloba **se odmítá**.

IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

V. Ustanovenému zástupci žalobkyně Mgr. Eduardu Benešovi, advokátovi se sídlem Na Rozcestí 1434/6, Praha 9, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **3146 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 9. 2. 2015, čj. X (dále „prvostupňové rozhodnutí“) žalovaná přiznala žalobkyni namísto invalidního důchodu pro invaliditu II. stupně starobní důchod ve výši 6157 Kč měsíčně s účinností od 24. 2. 2015.

[2] Rozhodnutím ze dne 22. 5. 2015, čj. X, žalovaná zamítla námitky žalobkyně proti shora uvedenému prvostupňovému rozhodnutí a toto rozhodnutí potvrdila.

II.

[3] Žalobkyně podala proti rozhodnutí o námitkách žalobu, kterou doručila dne 8. 6. 2015 žalované. Žalovaná ji dne 14. 7. 2015 postoupila Městskému soudu v Praze, který jí přiřadil sp. zn. 1 Ad 23/2015. Městský soud zjistil, že žalobu proti totožnému rozhodnutí o námitkách žalobkyně podala již dne 13. 3. 2015 k Nejvyššímu správnímu soudu, který ji postoupil Městskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému. Tato žaloba je u Městského soudu v Praze vedena pod sp. zn. 1 Ad 24/2015 a v tomto řízení je žalobkyně zastoupena advokátem JUDr. Jiřím Matznerem, Ph.D., LL. M. Usnesením ze dne 2. 2. 2016, čj. 1 Ad 23/2015 – 9, proto městský soud odmítl žalobu vedenou pod sp. zn. 1 Ad 23/2015 s poukazem na § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

III.

[4] Žalobkyně (stěžovatelka) podala proti usnesení Městského soudu v Praze o odmítnutí žaloby kasační stížnost, ve které požádala o ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud jí ustanovil jako zástupce advokáta Mgr. Eduarda Beneše. Jeho prostřednictvím namítla, že řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 1 Ad 23/2015 bylo zahájeno dne 14. 7. 2015, zatímco řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 1 Ad 24/2015 bylo zahájeno dne 16. 7. 2015, tj. o dva dny později. Podle stěžovatelky je řízení zahájeno až postoupením spisu příslušnému soudu. Protože řízení ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015 bylo zahájeno o dva dny dříve než řízení ve věci sp. zn. 1 Ad 24/2015, nebyly ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015 splněny podmínky pro odmítnutí návrhu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

IV.

[5] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

V.

[6] Dne 24. 5. 2016 stěžovatelka požádala Nejvyšší správní soud o ustanovení jiného zástupce. Žádost odůvodnila tím, že vůči advokátovi Mgr. Benešovi ztratila důvěru, neboť doplnil kasační stížnost lživě. V doplnění kasační stížnosti v nyní projednávané věci uvedl, že mu stěžovatelka není schopna sdělit přesné datum doručení žalob k Městskému soudu v Praze a kasační stížnost ve věci sp. zn. 8 Ads 78/2016 vzal zpět.

[7] Nejvyšší správní soud žádost stěžovatelky zamítl, neboť ji neshledal důvodnou. Stěžovatelka neprokázala svá tvrzení o neprofesionálním přístupu ustanoveného advokáta ve věci sp. zn. 8 Ads 77/2016 žádným důkazem, pouze zmínila blíže nespecifikovanou e-mailovou komunikaci nebo nahrávku. Ustanovený advokát sice uvedl v doplnění kasační stížnosti, že mu stěžovatelka nebyla schopna sdělit datum podání žalob k Městskému soudu v Praze, nicméně nezůstal pouze u tohoto konstatování a vynaložil čas a úsilí, aby požadovaná data sám vyhledal a na jejich základě včas a řádně doplnil kasační stížnost o projednatelné důvody. Zpětvzetí kasační stížnosti ve věci sp. zn. 8 Ads 78/2016 není v rozporu s kasační argumentací uplatněnou v nyní projednávané věci, naopak je projevem snahy advokáta zachovat konzistentní právní názor. O jedné a téže žalobě totiž nelze vést

několik samostatných řízení. Ze stěžovatelčina návrhu je taktéž nepochybné, že ustanovený advokát s ní aktivně komunikoval a informoval ji o svém procesním postupu. Soud tudíž na straně stěžovatelky neshledává objektivní důvody pro tvrzenou ztrátu důvěry vůči ustanovenému zástupci v nyní projednávané věci.

[8] K návrhu stěžovatelky na spojení věcí Nejvyšší správní soud poznamenává, že podle § 39 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. je výhradně na uvážení předsedy senátu, zda spojí věci ke společnému projednávání. Předseda senátu neshledal, že by spojení věcí pod sp. zn. 8 Ads 77/2016 a 8 Ads 78/2016 bylo pro vedení řízení účelné či nezbytné, a proto ke spojení věcí nepřistoupil.
[9] Nejvyšší správní soud dále posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadou, k níž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] Žalobou doručenou Městskému soudu v Praze dne 14. 7. 2015 stěžovatelka brojila proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2015. Stěžovatelka nesouhlasila se závěrem městského soudu o odmítnutí žaloby pro překážku litispendence (probíhajícího řízení). Podle městského soudu bylo řízení v téže věci zahájeno již návrhem doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 13. 3. 2015. Podle stěžovatelky bylo řízení zahájeno dnem, kdy byl návrh doručen Městskému soudu v Praze jakožto soudu věcně a místně příslušnému pro rozhodnutí ve věci samé, nikoli dnem, kdy návrh došel Nejvyššímu správnímu soudu. Stěžovatelka poukázala na veřejně dostupné údaje z internetové aplikace *infoSoud*, podle nichž bylo řízení u Městského soudu v Praze ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015 zahájeno dne 14. 7. 2015, zatímco řízení ve věci sp. zn. 1 Ad 24/2015 bylo zahájeno až 16. 7. 2015. Pro překážku zahájeného řízení tudíž měla být odmítnuta žaloba ve věci sp. zn. 1 Ad 24/2015, nikoli žaloba ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015.

[12] Tato námitka není důvodná. Podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. platí, že *„nestanoví-li zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže o téže věci již řízení u soudu probíhá.“* Citované ustanovení upravuje tzv. překážku zahájeného řízení neboli překážku litispendence, která brání tomu, aby v téže věci probíhalo u soudu jiné řízení. Podmínkou odmítnutí návrhu pro překážku litispendence je *„již probíhající řízení o téže věci“*, tj. existence dříve zahájeného řízení o téže věci. Totožnost věci je dána totožností účastníků a totožností předmětu řízení. Předmětem řízení o žalobě podle § 65 a násl. s. ř. s. je rozhodnutí správního orgánu; totožnost věci proto není postavena najisto, dokud není z žaloby zřejmé, proti kterému správnímu rozhodnutí směřuje. Pro posouzení, které ze současně probíhajících řízení o téže věci je třeba ukončit odmítnutím žaloby, je zásadně rozhodující, které z těchto řízení bylo zahájeno později.

[13] Pouze ve výjimečných případech lze při zkoumání překážky litispendence zohlednit i jiná kritéria než den zahájení řízení. Takovým případem je například situace, v níž jsou žaloby v téže věci doručeny ve stejný den dvěma různým věcně příslušným soudům; tehdy není rozhodné, jaký byl přesný čas doručení, nýbrž je třeba zvolit takové řešení, které bude co nejlépe respektovat smysl a účel soudního řízení, tj. spravedlivou,

rychlou a účinnou ochranu práv a oprávněných zájmů účastníků řízení (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2016, čj. 8 Azs 185/2015 – 20).

[14] Podle § 32 s. ř. s. je řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu; týká-li se návrh věcí uvedených v § 4 odst. 1, nazývá se návrh žalobou. Den zahájení řízení tedy odpovídá dni, kdy návrh došel soudu; bez významu zůstává, kdy byl návrh podán k poštovní přepravě (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2004, čj. 4 Azs 189/2004 – 49, č. 381/2004 Sb. NSS), případně kdy byl doručen správnímu orgánu. Není rovněž rozhodné, zda je soud, kterému došel návrh, pro jeho projednání i věcně, místně a funkčně příslušný, neboť soudní řád správní obsahuje mechanismy, jak návrh podaný u soudu nepříslušného postoupit soudu příslušnému při zachování účinků jeho podání (srov. § 7 odst. 4 a 5 s. ř. s.).

[15] Pro posouzení zákonnosti odmítnutí žaloby proto bylo rozhodné, která z konkurujících si žalob se dříve dostala do dispozice soudu. Nebylo rozhodné, zda se jednalo o soud věcně, místně a funkčně příslušný k jejímu projednání, jak tvrdila stěžovatelka.

[16] Ačkoli Nejvyšší správní soud shledal kasační argumentaci nedůvodnou, dospěl k závěru, že napadené usnesení městského soudu trpí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a k níž je kasační soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti (srov. § 109 odst. 4 s. ř. s.).

[17] Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatelka podala různými procesními cestami proti jednomu a témuž rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2015 celkem pět žalob, které městský soud postupně zaevidoval pod spisovými značkami 1 Ad 18/2015, 1 Ad 23/2015, 1 Ad 24/2015, 1 Ad 25/2015 a 1 Ad 33/2015. Městský soud vyhodnotil, že jako první bylo zahájeno řízení pod sp. zn. 1 Ad 24/2015 podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu v březnu 2015, a s poukazem na to ostatní žaloby odmítl. Proti usnesením o odmítnutí žalob podala stěžovatelka kasační stížnosti, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Ads 44/2016, 3 Ads 45/2016, 8 Ads 77/2016 a 8 Ads 78/2016.

[18] Odůvodnění usnesení městského soudu o odmítnutí žaloby ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015 je vnitřně rozporné, neboť podání stěžovatelky z března 2015 o více než dva měsíce předcházelo vydání žalobou napadeného rozhodnutí a z logiky věci proti němu nemohlo směřovat; podání z března 2015 tudíž nemohlo mít totožný předmět s žalobou ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015. V důsledku nesprávného určení dne zahájení řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 22. 5. 2015 ve věci sp. zn. 1 Ad 24/2015 městský soud dospěl k nesprávnému závěru o tom, které z konkurujících si řízení bylo zahájeno nejdříve.

[19] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že městský soud se nacházel v poměrně komplikované procesní situaci, kterou způsobila sama stěžovatelka opakovaným podáváním žalob v téže věci různým procesním subjektům. Soudy musí samostatně rozhodnout o každém návrhu (žalobě) adresáta správního rozhodnutí, byť by všechny mířily proti témuž rozhodnutí. O každém z takových návrhů se vede samostatné soudní

řízení. Vznikají pak komplikované procesní situace, neboť lze meritorně rozhodnout pouze o jedné z (mnoha) podaných žalob.

[20] Rozhodovací důvody městského soudu však v nyní projednávané věci v podstatné míře neobstály, a proto Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení a nahradil argumentaci městského soudu vlastními důvody (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2009, čj. 8 Afs 15/2007 – 75, č. 1865/2009 Sb. NSS).

[21] Nejvyšší správní soud zjistil ze spisu 1 Ad 24/2015 následující skutkový stav, který korespondoval se skutečnostmi známými Nejvyššímu správnímu soudu z jeho úřední činnosti.

[22] Dne 12. 3. 2015 stěžovatelka doručila Nejvyššímu správnímu soudu podání ze dne 8. 3. 2015 nazvané *„stížnost na nezákonný postup, námitky k oznámení o výplatě starobního důchodu, žaloba proti ČR – k rozhodnutím ČSSZ Praha, žaloba proti Ing. M. N.“*, ve kterém požádala o doručování do datové schránky, osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Obsahem podání byl (mimo jiné) nesouhlas s prvostupňovým rozhodnutím žalované ze dne 9. 2. 2015 o přeměně stěžovatelčina invalidního důchodu na starobní. Nejvyšší správní soud vyhodnotil podání jako neurčité. Usnesením ze dne 6. 5. 2015, čj. Na 86/2015 – 17, ustanovil stěžovatelce k řízení o tomto podání advokáta JUDr. Jiřího Matznera, Ph.D., LL. M., a stěžovatelku vyzval, aby prostřednictvím svého zástupce do jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení upřesnila, zda její podání má být považováno za některou ze žalob podle s. ř. s., za kasační stížnost, za podání v režimu zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, nebo za nějaké jiné podání, a to do jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení. Usnesením ze dne 26. 5. 2015, čj. Na 86/2015 – 25, Nejvyšší správní soud prodloužil tuto lhůtu o další jeden měsíc.

[23] Zástupce stěžovatelky sdělil Nejvyššímu správnímu soudu dne 2. 7. 2015, že původní podání směřovalo proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 2. 2015, kterým žalovaná rozhodla podle § 61a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění pozdějších předpisů, že stěžovatelce náleží od 24. 2. 2015 namísto invalidního důchodu pro invaliditu II. stupně starobní důchod (uvedené rozhodnutí je totožné s prvostupňovým rozhodnutím v nyní projednávané věci). Zástupce dále uvedl, že proti tomuto rozhodnutí stěžovatelka podala námitky, které žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 22. 5. 2015, čj. X (tj. žalobou napadeným rozhodnutím v nyní projednávané věci). Zástupce uzavřel, že záměrem stěžovatelky je podat proti posledně uvedenému rozhodnutí žalobu. Usnesením ze dne 9. 7. 2015, čj. Na 86/2015 – 35, Nejvyšší správní soud postoupil tuto žalobu Městskému soudu v Praze jakožto soudu věcně a místně příslušnému. Městský soud obdržel žalobu dne 16. 7. 2015 a zaevidoval ji pod sp. zn. 1 Ad 24/2015.

[24] Nejvyššímu správnímu soudu je dále z úřední činnosti známo, že žalobu ve věci sp. zn. 1 Ad 18/2015 stěžovatelka doručila dne 8. 6. 2015 Nejvyššímu správnímu soudu, který ji usnesením ze dne 11. 6. 2015, čj. Na 172/2015 – 7, postoupil Městskému soudu v Praze. Žalobu ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015 stěžovatelka doručila dne 8. 6. 2015 žalované, která ji postoupila Městskému soudu v Praze dne 14. 7. 2015. Žalobu ve věci sp. zn. 1 Ad 25/2015 stěžovatelka doručila dne 24. 7. 2015 přímo Městskému soudu v Praze. Žalobu ve

věci sp. zn. 1 Ad 33/2015 stěžovatelka doručila dne 8. 6. 2015 žalované, která ji dne 14. 7. 2015 postoupila Krajskému soudu v Ostravě, který ji postoupil Městskému soudu v Praze usnesením ze dne 3. 9. 2015, čj. 1 Na 10/2015 – 28.

[25] Podání doručené Nejvyššímu správnímu soudu dne 12. 3. 2015 (pozn. městský soud chybně uvádí datum 13. 3. 2015) tedy nebylo způsobilým návrhem na zahájení řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2015, neboť o více než dva měsíce předcházelo vydání tohoto rozhodnutí a nadto z něj nebylo zřejmé, zda se vůbec o žalobu jedná ani proti jakému správnímu rozhodnutí případně směřuje. Den 12. 3. 2015 proto nelze považovat za den zahájení řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 22. 5. 2015. Až dne 2. 7. 2015 stěžovatelka prostřednictvím svého zástupce specifikovala, že podává žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2015. Den 2. 7. 2015 tedy lze považovat za den zahájení řízení ve věci sp. zn. 1 Ad 24/2015. Nejednalo se však o první den zahájení řízení v téže věci. Stěžovatelka totiž doručila první žalobu v téže věci Nejvyššímu správnímu soudu již dne 8. 6. 2015, který ji postoupil městskému soudu dne 11. 6. 2015. Tuto žalobu městský soud odmítl usnesením ze dne 2. 2. 2016, čj. 1 Ad 18/2015 – 28, proti kterému brojí stěžovatelka kasační stížností vedenou u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Ads 44/2016, o níž dosud nebylo meritorně rozhodnuto.

[26] Za nastalé procesní situace Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že není na místě vracet věc městskému soudu k dalšímu rozhodnutí. Je nepochybné, že stěžovatelka podala žalobu ve věci sp. zn. 1 Ad 23/2015 v době, kdy již o téže věci běželo jiné soudní řízení, a již v okamžiku podání žaloby tedy byly dány důvody pro její odmítnutí podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zrušil kasační stížností napadené usnesené městského soudu a žalobu odmítl s poukazem na § 110 odst. 1 s. ř. s. část věty první za středníkem, podle kterého platí, že jestliže již v řízení před krajským soudem byly důvody pro odmítnutí návrhu, rozhodne o tom současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu Nejvyšší správní soud.

[27] O kasační stížnosti proti usnesení městského soudu čj. 1 Ad 18/2015 – 28 rozhoduje třetí senát Nejvyššího správního soudu a v nyní projednávané věci tudíž nelze předjímat rozhodnutí o uvedené kasační stížnosti. K rozhodnutí o nyní projednávané kasační stížnosti bylo třeba zjistit, že městský soud sice správně uvážil, že projednání žaloby brání konkurující řízení o jiné žalobě proti témuž rozhodnutí, nestanovil však správně, která z více podaných žalob tento nepřípustný konflikt zakládá. Nejvyšší správní soud tento nedostatek napravil, zrušil usnesení městského soudu a sám rozhodl o odmítnutí žaloby.

[28] Z hlediska ochrany práv stěžovatelky soud považuje za vhodné rovněž připomenout, že byť se postup městského soudu ukázal jako ne zcela formálně správný, neodepřel stěžovatelce přístup k soudu. O stěžovatelčině žalobě se totiž dosud vede u městského soudu řízení pod sp. zn. 1 Ad 24/2015, jehož předmětem je soudní přezkum žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 5. 2015. Právě tuto věc považoval městský soud za časově prioritní vzhledem k hodnocení podmínek řízení. Zda tento právní názor obstojí či zda dojde vzhledem k případnému v mezidobí vydanému meritornímu rozhodnutí ke změně procesní situace, však závisí na dalším vývoji věci.

[29] O nákladech řízení rozhodl soud podle § 120 s. ř. s. ve spojení s § 60 odst. 3 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože žaloba byla odmítnuta.

[30] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovatelce jako zástupce advokáta. Odměnu ustanoveného zástupce platí stát (srov. § 35 odst. 8 s. ř. s.). Soud určil advokátovi odměnu podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále „advokátní tarif“) v částce 2 × 1000 Kč za dva úkony právní služby [viz § 6, § 7 bod 3., § 9 odst. 2 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a to za převzetí a přípravu zastoupení a za sepis písemného podání soudu ve věci samé (kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu + DPH 21 % ve výši 420 Kč. Náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu činí 300 Kč na jeden úkon právní služby, tj. celkem 600 Kč + DPH 21 % ve výši 126 Kč. Celková odměna zástupce včetně DPH tak činí 3146 Kč. Odměna bude zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 16. listopadu 2016

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu